

'Islam heeft religie weer op de kaart gezet'

Een almachtige kerk is volgens kardinaal Jozef De Kesel 'geen gezonde situatie'.

Foto Aurélie Geurts

Hij pleit voor getrouwde priesters, begrip voor abortus en ziet een bondgenoot in de islam. De nieuwe Belgische kardinaal Jozef De Kesel ontpopt zich als geestverwant van progressieve paus Franciscus.

DOOR LEEN VERVAEKE

'De kerk moet niet voortdurend met het vingertje wijzen. We moeten niet zeggen wat er allemaal verkeerd is, maar begrip tonen: mensen zijn nu eenmaal niet perfect. Neem abortus: je moet kijken waarom mensen dat doen. Dat gebeurt soms in dramatische omstandigheden en dan is vergeving mogelijk. Het leven is gecompliceerder dan het ideaal ons voorschrijft en dat moeten we erkennen.'

Aan het woord is niet paus Franciscus maar de Belgische aartsbisschop Jozef De Kesel (69), die zich als geestverwant van de nieuwe kerkleider heeft ontpopt. Meer openheid, tolerantie, vernieuwing: De Kesel zit volledig op de lijn van Franciscus. Afgelopen weekeinde werd hij tot

kardinaal benoemd, de op een na hoogste functie in de rooms-katholieke kerk. Een machtige functie ook: als een nieuwe paus moet worden gekozen, zijn het de kardinalen jonger dan 80 jaar die daarover beslissen.

Pedofilie

Maar De Kesel staat voor grote uitdagingen: hij erfde een kerk in crisis, met een door pedofilieschandalen besmeurde reputatie, leeglopende kerken en een toenemende invloed van die andere godsdienst, de islam. De kardinaal kan er zijn eigen parcours tegenover plaatsen: als bisschop van het bisdom Brugge, sterk getroffen door misbruikschandalen, ging hij persoonlijk in gesprek met alle slachtoffers. Als aartsbisschop pleitte hij ervoor getrouwde mannen tot priester te wijden.

'In de oosterse kerk zijn er altijd gehuwde priesters geweest', zegt De Kesel in het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen. Hij ontvangt in een tijdelijk kantoor - zijn vaste werkplaats wordt gerenoveerd - zakelijk ingericht, op een paar Mariabeelden na. 'Ik vind dat dit ook in de westerse kerk besproken moet worden, zeker met het oog op het nijpende priestertekort.'

De Kesel is voorstander van het oosterse model: celibataire priesters mogen na hun wijding niet meer huwen, maar reeds getrouwde mannen mogen wel priester worden. 'Het zal niet van vandaag op morgen veranderen. In de kerk moet je met veel zaken rekening houden, maar ik denk dat de tijd rijp is voor overleg op hoog niveau. Ik denk dat de huidige paus dit kan realiseren.'

Het valt op: zo vooruitstrevend zijn ideeën, zo behoedzaam en voorzichtig drukt De Kesel zich uit. Hij weigert te spreken van een nieuwe, progressieve wind in de

kerk, na een lange periode van conservatieve pausen, zoals Franciscus' voorgangers Johannes Paulus II en Benedictus XVI algemeen worden gezien.

'De publieke opinie deelt dat zo in, maar je moet voorzichtig zijn met het in vakjes stoppen van personen. Over tweehonderd jaar zullen historici zicht hebben op wie progressief of conservatief was. Om een figuur te situeren heb je historische afstand nodig. Nu zitten we er nog volop in.'

De wereld waarin De Kesel vijftig jaar geleden aan zijn priesterstudies begon, bestaat in België niet meer. Geboren in een vroom gezin met elf kinderen en groot geworden in de katholieke jeugdbeweging KSA rolde de sociaal geëngageerde De Kesel als vanzelf in het priesterschap. Het was een wereld waarin de katholieke kerk almachtig was - 'geen gezonde situatie', vindt hij zelf, 'ik vind pluraliteit belangrijk'.

Beerput

Diezelfde almacht zorgde er ook voor dat het seksueel misbruik binnen de kerk decennia lang kon doorgaan. In 2010 krijgt De Kesel er van nabij mee te maken, als hij de Brugse bisschop Roger Vangheluwe opvolgt. Die blijkt jarenlang zijn neefjes te hebben misbruikt, een onthulling die in België inslaat als een bom en een beerput van misbruik en schuldig verzuim opent.

Juridische vervolging levert weinig op: de meeste zaken zijn verjaard. Maar na een parlementaire commissie zet de Belgische kerk zelf een opvangorganisatie op, waar slachtoffers hun verhaal kunnen doen en schadevergoeding kunnen krijgen. In totaal melden zich 1.046 slachtoffers en wordt er 4 miljoen euro uitgekeerd. De betrokken priesters, veelal bejaard,

worden op non-actief gezet.

In Brugge trekt De Kesel het zich persoonlijk aan. 'Ik heb alle slachtoffers bij mij ontvangen. Allemaal. Ik had het gevoel dat het contact goed was, dat ik toch iets voor die mensen heb kunnen doen. We hebben ook schadevergoedingen betaald. Symbolische bedragen, tot 25 duizend euro, maar het toont dat we de feiten ernstig nemen, zelfs als ze al lang verjaard waren en de daders overleden waren.'

'Ik denk dat we het vertrouwen een beetje hersteld hebben, maar het blijft een proces van lange adem. Die schandalen hebben wonden geslagen die niet zomaar te genezen zijn, daar zal volgens mij een generatie overheen gaan. Maar het positieve gevolg van deze crisis is dat we nu oneindig veel alerter zijn. Het is vandaag veel moeilijker om nog in de fout te gaan.'

Islamitische bondgenoot

De grootste uitdaging voor De Kesel is hoe hij de katholieke kerk een plaats kan geven in de huidige seculiere samenleving, waarin bovendien de islam een steeds grotere rol speelt. Maar voor De Kesel is de islam geen concurrent, maar een bondgenoot. 'De islam heeft religie weer op de kaart gezet. Er is een tendens om godsdienst te privatiseren, maar de islam aanvaardt dat niet.'

'Een samenleving heeft godsdiensten nodig. De moderne samenleving motiveert mij mezelf te ontplooien, om het ver te schoppen. Maar die samenleving motiveert mij niet voor een arme te zorgen of te streven naar rechtvaardigheid. Ik ben ervan overtuigd dat godsdienst een maatschappelijke rol moet blijven spelen.'

Hij denkt niet dat de islam daarbij zal vervallen in de oude kwalen van de kerk, en de vrijheden van anderen zal beperken. 'We zullen de islam daarbij helpen. We

hebben als katholieke kerk ook tijd nodig gehad om ons aan te passen. Er is maar één mogelijkheid voor de islam in het Westen: dat is het pluralisme onderschrijven.'

nieuwe tekst onze vader

Na jaren bidden op de automatische piloot wordt komende zondag een nieuw 'Onzevader' opgezegd in katholieke kerken in Nederland en Vlaanderen. De tekst is aangepast, zodat beide landen hetzelfde bidden. Stickers zijn gedrukt om in de misboeken over de oude tekst te plakken.

NU TE KOOP!

**JAMIE MAGAZINE'S
DUBBELDIKKE KERSTNUMMER**

- MEER DAN 150 RECEPTEN
- BAKKEN MET JAMIE
- BOORDEVOL TIPS VOOR EEN VERRUKKELIJKE, STRESSVRIJE KERST!

JAMIEMAGAZINE.NL